

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΕ'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 6 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1937

ΑΡΙΘ. 44

ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ

Ο Μακ. Αρχιεπίσκοπος προέβη κατά την παρελθούσαν Δευτέραν πρὸς τὸν τύπον εἰς τὴν ἐξῆς ἀνακοίνωσιν περὶ τοῦ ἔργου τῆς συνελεύσεως τῆς Ἱεραρχίας :

Τὴν ἐσπέραν τοῦ παρελθόντος Σαββάτου ἔληξαν αἱ ἐργασίαι τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Οὐδεμίαν ὑπερβολὴν λέγομεν ἂν χαρακτηρίσωμεν ὡς μυσταγωγίαν τὴν τελευταίαν συνεδρίασιν τῆς Ἱεραρχίας, καθ' ἣν γέροντες καὶ νέοι Ἱεράρχαι μέχρι δακρῶν συγκεκινημένοι ἐδοξολόγησαν καὶ ἠψυχάρησαν τὸν Θεὸν ἐπὶ τῇ λήξει τῶν ἐργασιῶν τῆς συνελεύσεως τῆς Ἱεραρχίας.

Καίτοι ἐπὶ μῆνα περίπου εἰργάσθη αὕτη, δὲν ἤδυνήθη νὰ ἐπιληφθῇ ὅλων τῶν ζητημάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως, διότι ταῦτα καὶ χρόνον πολὺν καὶ μελέτην βιβαίαν ἀπήτησαν. Οὐχ ἦττον ἐπρόφρασεν ἡ Ἱεραρχία μετὰ προπαρασκευαστικῆν ἐργασίαν τῶν Ἐπιτροπῶν νὰ ἐξετάσῃ ζητήματα μεγάλης σπουδαιότητος, καὶ ἐκκλησιαστικῆς καὶ κοινωνικῆς.

Τοιοῦτο πρὸ παντὸς ζήτημα ὑπῆρξε τὸ τῆς σχέσεως Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, περὶ ἀπασχόλησε καὶ τὸ πρὸ τίνος χρόνου συνελθόν ἐν Ὁξφόρῃ Συνέδριον, εἰς τὸ ὁποῖον συνεκεντρώθησαν ἀπανταχόθεν τοῦ κόσμου 900 ἀντιπρόσωποι. Ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπεφάνθη ὅτι παρ' ἡμῶν ἰσχύει ἤδη τὸ μόνον ἀρμόζον σύστημα τῆς συναλληλίας Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, τὸ ὁποῖον ἔχει ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ πολιτικὸν Σύνταγμα καὶ τὸ ὁποῖον ἀνεκαθεν εἰς τὸ παρελθὸν ἐξησφάλισε τὰς ἀρμονικὰς σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας. Τὸ σύστημα τοῦτο δέον νὰ παραμείνῃ ἐν ἰσχύϊ, διαφωτιζόμενον μόνον κατ' ἀμφοτέρας τὰς πλευρὰς του, τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ τὴν πολιτικὴν¹. Συναφῆς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο ὑπῆρξε καὶ τὸ μελετηθὲν ὑπὸ Ἐπιτροπῆς τῆς Ἱεραρχίας ζήτημα τοῦ καθορισμοῦ τῶν δικαιωμάτων

1. Ἐν τῇ «Ἐστία» τῆς Τρίτης ἐδημοσιεύθη τὸ ἐξῆς : Ἐπὶ τοῦ σημείου τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, περὶ τῶν ὁποίων ἠτηχολήθη ἡ Ἱεραρχία κατὰ τὰς δημοσιευθείσας χθὲς ἀνακοινώσεις του, ὁ Μακ. Αρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν, ἐρωτηθεὶς, ἀπεσφάνησε σήμερον ὅτι ὑπὸ τὴν «συναλληλίαν» ποῦ ἀνέφερε χθὲς, δὲν νοεῖται τι διαφορὸν τοῦ κρατοῦντος σήμερον ἐν Ἑλλάδι συστήματος σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, καθ' ὃ ἡ Ἐκκλησία, ὡς πνευματικὸς ὀργανισμὸς, διατηροῦσα τὴν κανονικὴν τῆς αὐτονομίαν, ἐμπολιτεύεται ἐντὸς τοῦ Συντάγματος καὶ τῶν νόμων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους.

καὶ καθηκόντων τῆς Ἱεραρχίας καὶ τῆς διαρκοῦς Ἱεράς Συνόδου, τῆς μὲν ἀσχολουμένης περὶ γενικὰ ζητήματα, τῆς δὲ περὶ διοικητικά.

Ἐκ τῶν γενικῶν ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων τῶν ἀπασχολησάντων τὴν ἐφειτηνὴν συνέλευσιν τῆς Ἱεραρχίας ὑπῆρξεν ἡ ἀσκησις οἰκονομίας ὡς πρὸς τὴν ἡλικίαν τῶν χειροτονουμένων κληρικῶν καὶ ὡς πρὸς τὰ κωλύματα τοῦ γάμου. Προκειμένου περὶ τοῦ πρώτου ἡ Ἱεραρχία ἀπεφάνησε νὰ πράξῃ ὅ,τι πρᾶττουσιν αἱ ἄλλαι ὀρθόδοξοι ἐκκλησίαι, συγκαταβαίνουσα εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, ὡς ἄκως παρουσιάζεται πραγματικὴ ἀνάγκη ἄλλ' ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῶν κωλυμάτων τοῦ γάμου ἔκρινεν ὅτι χάριν τῆς ἐλληνικῆς οἰκογενείας πρέπει νὰ παραμείνωσιν ἀμετάβλητοι αἱ ἰσχύουσαι διατάξεις. Τὸ συντηρητικὸν τοῦτο πνεῦμα τῆς Ἱεραρχίας ὁφείλεται εἰς τὴν διαπίστωσιν τοῦ γεγονότος ὅτι ὁ ἑλληνικὸς λαὸς τῆς ὑπαίθρου χώρας ἔχει στερορῶς τῶν παραδεδομένων καὶ ὅτι δύναται νὰ κλονισθῶσιν αἱ οἰκογενειακαὶ παραδόσεις ἂν ἐπικρατήσωσι τὰ ἐν τῷ Σχεδίῳ τοῦ Ἀστικοῦ κώδικος ὀρισθέντα, δι' ὧν ἐμμέσως εἰσάγεται ὁ πολιτικὸς γάμος καὶ καταργοῦνται κωλύματα τοῦ γάμου ὑπὸ Οἰκουμενικῶν Συνόδων θεσπισθέντα.

Συναφῆς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο ἐξετάσθη ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας τὸ τῆς ἀποφυγῆς τῆς τεκνογονίας ζήτημα, τῶν ἐκτρώσεων, τῆς ἐκθέσεως τῶν βρεφῶν καὶ τοῦ νεομαλθουσιανισμοῦ ἐν γένει. Τὸ δημοσιευθὲν ἤδη Διάγγελμα τῆς Ἱεραρχίας πρὸς τὸν Κλῆρον καὶ τὸν λαὸν μαρτυρεῖ πὸς ἡ Ἐκκλησία ἀντιμετώπισε τὸ λεπτότατον τοῦτο ζήτημα, διατυπώσασα τὴν περὶ αὐτοῦ ὀρθόδοξον ἀντίληψιν. Τὸ τρομερὸν κακὸν τοῦ νεομαλθουσιανισμοῦ μεταδίδεται δυστυχῶς ἔξωθεν καὶ εἰς τὴν ἐλληνικὴν οἰκογένειαν καὶ ἦτο ἀνάγκη νὰ διαφωτισθῇ αὕτη, διότι ἀναμφιβόλως πολλοὶ σύζυγοι ἐξ ἀγνοίας μᾶλλον παρασύρονται εἰς αὐτό.

Κυρίως εἰπεῖν ζήτημα καύσεως τῶν νεκρῶν δὲν ὑπάρχει παρ' ἡμῶν. Εἶναι ζήτημα, τὸ ὁποῖον καὶ αἱ εὐρωπαϊκαὶ κοινωνίαι δὲν τὸ ἔλυσαν εἰσέτι, ὑπάρχει δὲ σφοδρὰ ἀντίδρασις κατὰ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν κρεματορίων, τὰ ὁποῖα ἤιστα ἐξυπηρετοῦν τὰς ὑγιεινὰς ἀνάγκας τῶν ζώντων. Κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος συνήλθεν ἐν Λονδίῳ παγκόσμιον συνέδριον πρὸς μελέτην τοῦ ζητήματος. Ἐπειδὴ δὲ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐμφανίζεται παρ' ἡμῶν τὸ ζήτημα, ἦτο ἀνάγκη ν' ἀποφανθῇ ἡ Ἱεραρχία. Καὶ ἀπεφάνθη κατὰ τῆς καύσεως τῶν νεκρῶν, συμφώνως πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας, τὰς παραδόσεις καὶ τὰ ἔθιμα τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ.

Ἐσαυτως ἀπησχόλησε τὴν Ἱεραρχίαν ὁ Μοναχικὸς βίος, διότι εἶναι δυνατὸν οὕτως ἀναγεννώμενος νὰ φανῇ πάλιν χρήσιμος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν κοινωνίαν, ὡς ἐφάνη εἰς ὅλας τὰς περιόδους τῆς ἱστορίας τοῦ ἑλληνικοῦ Ἔθνους. Εἰς ἐπανειλημμένα δὲ συνεδριάσεις ἀπησχόλησε τὴν Ἱεραρχίαν τὸ ζήτημα τῆς μορφώσεως τοῦ Κλήρου πρὸς ἀνάδειξιν ἰδίως ἐμπνευσμένων ἱεροκηρῶν καὶ ἰδιαίτερος τοῦ ἐφημεριακοῦ Κλήρου, διότι μόνον διὰ τοιούτου Κλήρου θὰ δύναται ἡ Ἐκκλησία νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἐν τῇ κοινωνίᾳ μεγάλην ἀποστολὴν τῆς. Ἡ Ἱεραρχία ἀπεφάσισε νὰ ἐκφράσῃ τὰς θερμοτάτας εὐχαριστίας τῆς πρὸς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Κυβέρνησιν, διότι ἤδη καὶ διὰ τὸ οἰκονομικὸν πρόβλημα τοῦ ἐφημεριακοῦ Κλήρου καὶ διὰ τὴν μόρφωσιν αὐτοῦ ἐμερίμνησαν. Ἡ Ἱεραρχία, ἀκούσασα ἐν εἰδικῇ συνεδρίᾳ ἐμπεριστατωμένην ἔκθεσιν τοῦ Οἰκονομικοῦ Ἐπιτρόπου τῆς Ἐκκλησίας περὶ τῶν δύο ἐκκλησιαστικῶν οργανισμῶν, ἐμελέτησε καὶ ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῆς τὸ σπουδαῖον τοῦτο ζήτημα, ἀνέθηκε δὲ εἰς τὴν διαρκῆ Ἱεράν Σύνοδον τὴν ἐφαρμογὴν τῶν πορισμάτων εἰς ἃ κατέληξε. Τὸ ζήτημα τοῦτο ἀπασχολεῖ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς, διότι δυστυχῶς ἀφηρέθησαν ἀπ' αὐτῆς τὰ οἰκονομικὰ μέσα τῆς λύσεώς του ἤδη καταβάλλεται ἡ ὑστάτη προσπάθεια, ὑπῆρξαν δὲ σπουδαιόταται αἱ διεξαχθεῖσαι ἐν τῇ Ἱεραρχίᾳ συζητήσεις. Ἐξ ὅλων τῶν συζητηθέντων ὑπ' αὐτῆς ζητημάτων τὸ περὶ τοῦ Κλήρου ὑπῆρξε τὸ σπουδαιότερον.

Ὡς ἦτο ἐπόμενο ἀπησχόλησεν αὐτὴν καὶ τὸ ζήτημα τοῦ ἡμερολογισμοῦ, ὡς καλεῖται σήμερον ὑπὸ τῶν ξένων (stylisme) ἢ κίνησις τῶν λεγομένων παλαιομερολογικῶν. Εἰς τὴν Ἱεραρχίαν ἀνεκοινώθησαν θλιβερά γεροντά, ὀφειλόμενα ἰδίως εἰς τὴν δράσιν δύο ἀποδοκιμασθέντων καὶ ὑπὸ τῶν ὁμοφρόνων τῶν καθρημένων κληρικῶν καὶ τῶν φυγάδων μοναχῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους, τῶν ὁποίων τινὲς περιτρέχουσι καὶ τὴν Βόρειον Ἑλλάδα πρὸς σκανδαλισμὸν τοῦ λαοῦ. Ἡ Ἱεραρχία ἀνέθηκεν εἰς τὴν διαρκῆ Ἱεράν Σύνοδον ὅπως, ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὴν διεξικηθεῖσαν μακρὰν συζήτησιν, ἐξαντιλοῦσα πᾶσαν δυνατὴν ἐπιείκειαν πρὸς τοὺς κληρικούς, καὶ δεικνύουσα στοργὴν καὶ συμπάθειαν πρὸς τοὺς ἐκ τῶν λαϊκῶν καλῆ τῇ πίστει ἐμμένοντας εἰς τὰς παλαιὰς ἡμερομηνίας, συζητήσῃ μετὰ τῆς Κυβερνήσεως τοὺς τρόπους τῆς ἱκανοποιητικῆς λύσεως τοῦ ζητήματος.

Τοιοῦτον ὑπῆρξεν ἐν γενικωτάταις γραμμαῖς τὸ ἔργον τῆς τελευταίας συνελεύσεως τῆς Ἱεραρχίας, καταρτιστάτης συμφώνως πρὸς τὸν νόμον καὶ τὸν κατὰλογον τῶν πρὸς ἀρχιερατείαν ἐκλεξίμων. Κατὰ τὰς διαφόρους δὲ συζητήσεις πολὺς ἐγένετο λόγος περὶ τῆς καθόλου κοινωνικῆς δράσεως τῆς Ἐκκλησίας. Μὴ δυνάμενοι ν' ἀναφέρωμεν ὅλας τὰς λεπτομερείας τῶν διεξαχθεισῶν συζητήσεων ἐν τῇ Ἱεραρχίᾳ, παρέχομεν τὸν σύντομον τοῦ ἔργου τῆς ἀπολογισμὸν τοῦτον, ἱκανὸν νὰ δείξῃ τὴν σπουδαιότητα καὶ ὠφελιμότητα αὐτοῦ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν ἑλληνικὴν κοινωνίαν.

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΑΙ ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Γαλάτ. 1, 11—19.

Ἐπὶ τὸ κριτικὸν τῆς ἀναλήψεως τῶν πρώτων χρόνων τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ Σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ διδασκαλιὴ νέα Ἀποκάλυψις δὲν εἶναι παρὰ αὐτὴ αὐτὴ ἡ Ἰουδαϊκὴ θρησκεία καὶ οὐχὶ ἄλλη τις αὐτοτελής καὶ ἀνεξάρτητος ἀπ' αὐτῆς, διὰ τοὺς Ἰουδαίους ἐπομένως καὶ αὐτὴ προωρισμένη, καὶ ἐν μέσῳ τοῦ πλαισίου τῶν Ἰουδαϊκῶν Παραδόσεων ὀφειλοῦσα νὰ ζῆσῃ καὶ νὰ κινήται, τὸ Κήρυγμα τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Παύλου, ἀντικρὺς ἀντίθετον πρὸς τὰς Ἰουδαϊστικὰς ταύτας ἀναλήψεις, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἴδιος προσωπικῶς, ἀπέβησαν οἱ στόχοι τῶν σφοδρωτέρων ἐπιθέσεων. Ἄλλ' ἦτο ἐπόμενο, ὅτι ἐγεννᾶτο, ἐνώπιον τοιαύτης καταστάσεως, διὰ τὸν Ἀπόστολον ἐν πάσῃ πληρότητι ἢ ὑποχρέωσις καὶ τὸ δίκαιον τῆς ἀμύνης, τόσον τῆς προσωπικῆς, ὅσον καὶ αὐτῆς ταύτης τῆς διδασκαλίας του. Ἦτο ἢ δὲν ἦτο Ἀπόστολος, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι; Ἦσαν ἢ δὲν ἦσαν τὰ ὑπ' αὐτοῦ διδασκόμενα Ἀποκάλυψις θεία, αὐτὴ αὐτὴ ἡ διδασκαλία τοῦ Σωτήρος Χριστοῦ, οἷον ἐδίδασκον καὶ οἱ ἄλλοι;

Μὲ ὑπέροχον ψυχικίαν, εἰς τὴν ὁποίαν κρατεῖ αὐτὸν ἡ ἀναμνήρητος ἀλήθεια τῶν πραγμάτων, δίδει τὴν ἀπάντησιν καὶ εἰς τὰ δύο ταῦτα ἐρωτήματα. Ἡ σπουδαιότης δὲ τῆς ἀπαντήσεως τοῦ Ἀποστόλου εἶναι γενικωτέρα, διότι καὶ τὸ ζήτημα εἶναι ἐπίσης γενικώτερον: εἶναι ἡ διδασκαλία τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, συνεπῶς ὁ Χριστιανισμὸς αὐτός, κατασκευάσμα ἀνθρωπίνης ἐπινοίας ἢ δῶρον Ἄνωθεν; Ἐπειτα, ἦτο ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἴσος μὲ τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους ἢ ἐξηρητημένος ἀπὸ αὐτοῦ; καὶ κατώτερος;

Τὰ γεγονότα τὰ ὁποῖα ἀνεβίβασαν τὸν Παῦλον εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἀποστόλου ἦσαν πασίγνωστα, ὥστε δὲν ἤρκει ἡ στοιχεώδης εὐθύτης, διὰ νὰ ἐξαχθῇ τὸ ἐκ τῶν γεγονότων συμπέρασμα, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ «εὐαγγέλιόν του» δὲν ἦτο «κατὰ ἄνθρωπον», ἐπινόημα δηλαδὴ οὔτε τῆς ἀτομικῆς αὐτοῦ μελέτης καὶ σκέψεως, οὔτε ἄλλου τινὸς οἰουδήποτε ἀνθρώπου, μηδ' αὐτῶν τῶν Ἀποστόλων ἐξαιρουμένων. Καὶ ἂν αἱ τόσαι ἄλλαι ἀποκαλύψεις, τῶν ὁποίων ἠξιώθη ὁ Ἀπόστολος Παῦλος (Πρξ. 26, 15 κ. ε. Β' Κόρινθ. 12, 2 κ. ε. κ. α) δὲν ἦσαν τόσον εὐρύτατα γνωστὰ εἰς τοὺς ἐν Γαλατίᾳ Χριστιανούς, οὐδεὶς ὅμως ἠγγόει τὸ θαυμάσιον γεγονὸς τῆς ἐπιστροφῆς του εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἐνῶ μετέβαινε δι' ἀντιχριστιανικούς σκοποὺς εἰς τὴν Δαμασκόν. Ὡστε ἀδεῶς ἠδύνατο νὰ λέγῃ, ὅτι τὸ «εὐαγγέλιον» αὐτοῦ «οὔτε παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβεν αὐτό, οὔτε ἐδιδάχθη, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ». Ὡστε ἡ ἐναντίον αὐτοῦ καὶ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ ἐκ μέρος τῶν Ἰουδαϊζόντων πολεμικὴ νὰ καταπίπτῃ παταγωδῶς ὑπὸ τὴν πίσιν αὐτῶν τούτων τῶν γεγονότων.

Πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ γεννηθῇ ἐν ἐπιτοῦ αὐτομάτως ἡ συμπάθεια καὶ ὁ ζήλος πρὸς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν, ἑαυτοῦ εἶναι ὁ πασίγνωστος ἐπὶ λύσῃ καὶ

διαβόητος διώκτης τοῦ χριστιανισμοῦ; Τοιοῦτόν τι, καθὼς καὶ τὸ νὰ ἤθελε νὰ διδαχθῆ παρ' ἄλλων περὶ τοῦ χριστιανισμοῦ, ἀποκλείεται ἀνθρωπίνως κατὰ τὸ πρὸ τῆς ἐπιστροφῆς αὐτοῦ εἰς Χριστὸν χρονικὸν διάστημα. Ἡ Ἰουδαϊκὴ φανατικότης του, ὁ Φαρισαϊσμός του, μόνον διὰ θαυματουργικῆς ἐπεμβάσεως ἦτο δυνατὸν γὰ ἐξανεμισθοῦν, ὅπως καὶ ἔγειεν. Ἄλλ' οὐδὲ μετὰ τὸ *θαῦμα* τῆς ἐπιστροφῆς θὰ ἠδύνατο νὰ ὑποστηριχθῆ μετὰ σοβαρότητος παρά τινος, ὅτι ὁ Ἀπόστολος ἐδιδάχθη τὸ «εὐαγγέλιόν» του παρ' ἀνθρώπου, ἀφοῦ δὲν συννητήθη *κἂν* οὐδὲ μὲ αὐτοὺς τοὺς Ἀποστόλους. Λαβὼν ἂπ' εὐθείας τὴν εἰς τὸ Ἀποστολικὸν ἀξίωμα κλήσιν παρὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ οὐχὶ ἐξ ἀνθρώπων, παρ' αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐδιδάχθη «δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ» τὸ Εὐαγγέλιον. Μόλις τρία ἔτη ἀπὸ τῆς ἐπιστροφῆς ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα *ἕνα ἴδιον* προσωπικῶς τὸν Πέτρον νὰ γνωρίσῃ αὐτὸν ὡς μέλλοντα συναγωνιστὴν αὐτοῦ, ἐκ δὲ τῶν ἄλλων δὲν εἶδε παρὰ μόνον τὸν Ἰάκωβον «τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου», ἀφοῦ μόλις δέκα πέντε ἡμέρας παρέμεινεν ἐν Ἱεροσολύμοις. Οὐδ' ἔσχεν ἐπομένως οὐδεμίαν ἐξάρτησιν ἀπὸ τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους· ἐκλήθη καὶ ὁ Παῦλος καὶ ἐδιδάχθη παρὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅπως καὶ ἐκεῖνοι. Μάτην ἄρα οἱ Ἰουδαῖζοντες, γράφει πρὸς τοὺς Γαλάτας, ἐπιδιώκουν νὰ διασεύσουν τὸ Ἀποστολικὸν του κῆρος.

Κ.

Η ΝΟΜΙΚΗ ΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

[3]

§ 5. Τὸ *status duo* βάσις τῶν ἀποφάσεων τῆς ἐπὶ τῶν Ἁγίων Τόπων ἐπιτροπῆς.

1.—Κατὰ τὸ ἄρθ. 14 τῆς περὶ τῆς Παλαιστίνης ἐντολῆς, ἡ ἐπὶ τῶν Ἁγίων Τόπων ἐπιτροπὴ ἀποφαίνεται ἐπὶ τῶν δικαιωμάτων καὶ διεκδικήσεων τῶν σχετικῶν τόσον πρὸς τὰς θρησκευτικὰς κοινότητας τῆς Παλαιστίνης, ὅσον καὶ πρὸς τοὺς Ἁγίους Τόπους. Ὅσον ἀφορᾷ νῦν εἰς τοὺς τελευταίους τούτους, ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρων 13 καὶ 14, ὡς καὶ ἐκ τῶν συζητήσεων, τῶν προσηγηθειῶν τῆς ἀποδοχῆς τοῦ ἄρθ. 14 ἐν τῷ συμβουλίῳ τῆς Κ.Τ.Ε., προκύπτει σαφῶς ὅτι αἱ ἀποφάσεις τῆς ἐπιτροπῆς θὰ ἔχουν ὡς βάσιν τὸ *status quo*.

Πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ἀνωτέρω θὰ ἠδύνατό τις κατὰ πρῶτον λόγον νὰ ἐπικαλεσθῆ τὰς ἐν τῷ συμβουλίῳ τῆς Κ.Τ.Ε. συζητήσεις. Κατὰ τὴν συνεδρίασιν τοῦ συμβουλίου τῆς 22 Ἰουλίου 1922 ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Γαλλίας (Viviani), σχολιάζων καὶ ἐπικρίνων τὰ ἄρθρα 13 καὶ 14 τοῦ εἰς τὸ συμβούλιον πρὸς ἀποδοχὴν ὑποβληθέντος «σχεδίου ἐντολῆς ἐπὶ τῆς Παλαιστίνης», λέγει ὅτι, καθ' ὅσον ἀντιλαμβάνεται «l' article (τοῦ προμηνησθέντος σχεδίου) vise à instituer une Commission provisoire, dui serait chargée de substituer un règlement nouveau au status quo»⁸. Ἀναφερόμενος ὁμοίως εἰς τὸ ἄρθ. 95 τῆς συνθήκης τῶν Σεβρών, ὅπερ προσεκάλεσε τὸ ἄρθ. 14 τοῦ

8. S. d. N. Journal officiel 1922 a. 818.

«σχεδίου ἐντολῆς ἐπὶ τῆς Παλαιστίνης», ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Γαλλίας παρατηρεῖ ὅτι «l' article 95 du traité de Sévres n' autorise pas cette interprétation car même s' il n' existait pas, il est impossible d' envisager le brusque changement d' une situation seculaire»⁹. Διαπίστῳσις, ἣν ἐδέχθη ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Ἀγγλίας, δηλῶν ὅτι «il n' a été jamais dans l' intention du Gouvernement britannique de substituer un régime entièrement nouveau au status quo. Il est certain qu' il y a des droits définitivement acquis et que nombreuses questions ne feront l' objet d' aucune contestation»¹⁰. Πρὸς τὰς ἀντιλήψεις ταύτας συμφωνεῖ καὶ ἡ ἐν τῇ αὐτῇ συνεδρίᾳ γενομένη δήλωσις τοῦ Ἰταλοῦ ἀντιπροσώπου Imperiali ἐν σχέσει πρὸς τὰς συζητήσεις ἐν τῷ συμβουλίῳ, καθ' ἣν «les membres du Conseil sont d' accord... qu' il n' y aura pas de règlement entièrement nouveau, mais que les droits acquis seront conservés»¹¹.

Κατὰ δεύτερον καὶ κύριον λόγον δεόν νὰ μνημονευσθῆ καὶ ἡ σχετικὴ πρὸς τὴν ὀργάνωσιν τῆς ἐπὶ τῶν Ἁγίων Τόπων Ἐπιτροπῆς ἀγγλικὴ διακοίνωσις τῆς 31ης Αὐγούστου 1922, ἡ ὑποβληθεῖσα ὑπὸ τοῦ Balfour εἰς τὸ συμβούλιον τῆς Κ.Τ.Ε., ἐν ἣ ἀναγνωρίζεται ρητῶς τὸ ἄρθ. 4 τῆς περὶ Παλαιστίνης ἐντολῆς, ὅπερ ποιεῖται λόγον περὶ τῆς συστάσεως καὶ τῆς ἀρμοδιότητος τῆς τῶν Ἁγίων Τόπων Ἐπιτροπῆς, «doit être mis en rapport avec l' article 13 qui impose au Mandataire la responsabilité de préserver des droits existante relatifs aux Lieux Saints et qui envisage donc le maintien du status quo»¹².

2.—Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει ὅτι αἱ ἀποφάσεις τῆς περὶ τῶν Ἁγίων Τόπων Ἐπιτροπῆς ὡς πρὸς τὰ δικαιώματα καὶ τὰς διεκδικήσεις τὰς σχετικὰς πρὸς τοὺς Ἁγίους Τόπους δεόν νὰ λαμβάνωνται ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ *status quo*. Ἐπανερχόμενοι δὲ νῦν εἰς τὸ ἀνωτέρω θιγὲν ζήτημα, ἐὰν ἡ διατήρησις τοῦ *status quo* δύναται νὰ ἀποτελέσῃ τὴν βάσιν τῶν ἀποφάσεων τῆς ἐπὶ τῶν Ἁγίων Τόπων Ἐπιτροπῆς καὶ σχετικῶς πρὸς τὰς θρησκευτικὰς κοινότητας τῆς Παλαιστίνης, ὅρος εἰς ὃν ὑπάγεται καὶ τὸ Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων, δυνάμεθα νὰ διαπιστώσωμεν τὰ ἑξῆς:

Ἐφ' ὅσον αἱ ἀποφάσεις τῆς περὶ τῶν Ἁγίων Τόπων Ἐπιτροπῆς σχετικῶς πρὸς τὴν ὑποχρέωσιν αὐτῆς «d' étudier, définir, et régler tous droits et réclamations» δεόν νὰ ἔχουν, καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοὺς Ἁγίους Τόπους, ὡς βάσιν τὸ *status quo*, φαίνεται ἐπιβεβλημένον ὅπως δεχθῶμεν τὸ αὐτὸ καὶ ὡς πρὸς τὰς θρησκευτικὰς Κοινότητας. Τοῦτο ἐπιβάλλει ἡ περὶ δικαίου λογικῆ. Ἐφ' ὅσον διὰ μιᾶς καὶ αὐτῆς διατάξεως καθορίζεται ἡ δικαιοδοσία τῆς ἐπὶ τῶν Ἁγίων Τόπων Ἐπιτροπῆς, τόσον ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς θρησκευτικὰς κοινότητας τῆς Παλαιστίνης, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ δεχθῶμεν ὅτι

10. S. d. N. Journal officiel 1922 σ. 819.

11. S. d. N. Journal officiel 1922 σ. 819.

12. Société de Nations Journal Officiel 1922 σ. 115 3

ἡ ἀρμοδιότης οὕτη θὰ ἀσκηθῆ ἐπὶ τῇ βάσει διαφορῶν κριτηρίων διὰ τοὺς Ἀγίους Τόπους ἀφ' ἑνὸς καὶ διὰ τὰς ῥησθευτικὰς κοινοτήτας ἀφ' ἑτέρου. Τοιοῦτόν τι θὰ προϋπέθετε σχετικὴν βούλησιν τῶν Κρατῶν, τῶν ψηφισάντων τὴν περὶ Πολιαιστίνης ἐντολήν (δηλαδὴ ἐν προκειμένῳ τῶν μελῶν τοῦ συμβουλίου τῆς Κ.Τ.Ε.) εἴτε ἐκδηλωθεῖσαν ῥητῶς ἐν τῇ ἐντολῇ εἴτε ἀπορρίψαν ἐκ τῶν συζητήσεων κατὰ τὴν ἀποδοχὴν τοῦ περὶ αὐτοῦ ὁ λόγος ἀρθροῦ 14. Τοιοῦτόν τι ὅμως οὐχὶ μόνον δὲν συμβαίνει, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν σχετικῶν συζητήσεων ἐν τῷ συμβουλίῳ προκύπτουσι στοιχεῖα ἐπιβεβαιούντα τὴν αἰωτέρω ἐκτεθεῖσαν ὑπ' ἡμῶν ἔσφασην.

(Ἐπεται τὸ τέλος)

ΣΤΟΚΧΟΛΜΗ—ΟΞΦΟΡΔΗ

Δεκαετία πορῆλθεν ἀφ' ἧς ὁ ἀείμνηστος Ἀρχιεπίσκοπος Οὐψάλας Nath. Söderbloom, μία τῶν μεγαλύτερων προσωπικοτήτων τοῦ προτεσταντικοῦ κόσμου κατὰ τὴν τελευταίαν τεσσαρακονταετίαν, κατόρθωσε νὰ συγκαλέσῃ ἐν Στοκχόλμῃ τὴν Α' διεθνή παγκριστιανικὴν Σύσκεψιν τῆς δι' αὐτοῦ κυρίως συσταθείσης ὀργανώσεως «Τοῦ Πρακτικοῦ Χριστιανισμοῦ» ἢ «Ζωῆς καὶ ἔργασίας» (Life and Work). Ἀλησμόνητος ἔμεινε καὶ θὰ μείνῃ ἡ μεγάλη ἐκείνη Σύσκεψις, ἐν ἣ ἀντεπροσωπεύθησαν πάσαι οἱ χριστιανικαὶ ἐκκλησίαι, πλὴν τῆς παπικῆς, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἀοιδήμου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Φωτίου, ἀντεπροσωπεύθη σπουδαίως καὶ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία.

Ἡ ἔκτοτε διαρρέυσασα δεκαετία, ἐπέφερε πλείστας ὕσας μεταβολὰς, ὧν ἡ σπουδαιότερα ἦτο ὁ θάνατος αὐτοῦ τοῦ πρωτεργάτου τῆς κινήσεως ταύτης, ἣς σκοπὸς ἦτο ἡ μακρὰν τῶν δογματικῶν διαφορῶν συνεννόησις πασῶν τῶν χριστιανικῶν δυνάμεων πρὸς οὐσιαστικὴν καὶ πραγματικὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ ἐν τῷ κόσμῳ κρατοῦντος ἠθικοῦ κακοῦ.

Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ἀσχοληθῶμεν διὰ μακρῶν μετὰ τοὺς σκοποὺς καὶ τὴν δρᾶσιν τῆς ὀργανώσεως ταύτης, ἐπὶ τῆς ὁποίας χρησιάζονται ἐστρηγίχθησαν καὶ στηρίζονται ἐλπίδες διὰ τὴν συνεννόησιν παντὸς τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου, τοῦλάχιστον ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ πεδίου, διότι ἀπὸ τῶν στηλῶν τούτων κατ' ἐπανάληψιν ἀνέπτυξε τὰ κατ' αὐτήν.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς Στοκχόλμης εἶχεν ἀποφασισθῆ ὅπως ἡ δευτέρα διεθνὴ Σύσκεψις συνέλθῃ ἐν Ἀγγλίᾳ. Παρὰ δὲ τὸ γεγονός ὅτι οἱ ἀγγλικανικοὶ κύκλοι ἐν ἀρχῇ ἦσαν λίαν σκεπτικοὶ ἔναντι τῆς ὀργανώσεως ταύτης οὐκ ὀλίγον ἐπηρεαζόμενοι καὶ ἐκ τῆς εἰσέτι κρατούσης μετὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον ἀνωμαλίας, ἐν τούτοις τὸ πρακτικὸν πνεῦμα καὶ ἡ πρακτικὴ ἀντίληψις τῶν Ἀγγλῶν δὲν ἦτο δυνατὸν ἢ νὰ στραφῆ μετὰ συμπαθείας πρὸς τὴν ὀργάνωσιν ταύτην καὶ νὰ δεῖξῃ ζωηρὸν τὸ ἐνδιαφέρον τῆς ἀγγλικανικῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ τῆς γνώμης ἐκπροσωπούμενης ὑπὸ διακεκομμένων ἱεραρχῶν ὡς τοῦ Ἐπισκόπου τοῦ Chichester σεβ. Bell καὶ ἄλλων. Τὸ ἐνδιαφέρον μάλιστα τοῦτο προὔκωρσε τόσον, ὥστε

νὰ προταθῆ παρ' αὐτῶν ἡ περίφημος πανεπιστημιακὴ πόλις τῆς Ὁξφόρδης ὡς ἔδρα τῆς Β' μετὰ τὴν Στοκχόλμην διεθνούς Συσκέψεως τῆς ὀργανώσεως. Εἰς τὴν Ὁξφόρδην ἐκλήθησαν καὶ παρέστησαν ἀντιπρόσωποι πασῶν τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν περὶ τοὺς ἑνεακοσίους, πλὴν τῆς παπικῆς Ἐκκλησίας, ἣτις ἐν τούτοις ἔδειξε ζωηρὸν τὸ ἐνδιαφέρον αὐτῆς διὰ τῆς παρακολουθήσεως τῶν ἔργασιῶν τῆς Συσκέψεως διὰ παρατηρητῶν τινῶν. Ἐπίσης ἀπουσίασαν, ἔνεκα ἑσωτερικῶν λόγων, καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς ἐπισήμου γερμανικῆς ἐκκλησίας. Τὸ τελευταῖον προὐκάλεσε μάλιστα τὴν ἔκφρασιν ἐμμέσου διαμαρτυρίας τῆς Συσκέψεως διὰ τὴν παρατηρηθεῖσαν ἀδικαιολόγητον ἔξ ἐκκλησιαστικῶν λόγων ἀπουσίαν τῶν γερμανῶν ἀντιπροσώπων, ὧν ἡ ἀπουσία καὶ ἀπὸ ἐπιστημονικῆς ἐπόψεως ὑπῆρξε λίαν αἰσθητή.

Ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν σύσκεψιν τῆς Στοκχόλμης ἀντεπροσωπεύθη ἀνεπαρκῶς.

Τὸ Οὐκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀντεπροσωπεύθη διὰ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Θυατείρων κ. Γερμανοῦ, ὅστις, ὡς γνωστόν, εἶνε καὶ εἰς τῶν Προέδρων τῆς ὀργανώσεως, προεδρεύσας κατ' ἐπανάληψιν καὶ τῆς ὀλομελείας τῆς Συσκέψεως καὶ τοῦ Μ. Ἀρχιεπισκόπου Μιχαὴλ Κωνσταντινίδου. Τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας ἀντεπροσωπεύθη διὰ τοῦ Μητροπολίτου Ἀξώμης Κου Νικολάου. Ἡ αὐτοκέφαλος ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἀντεπροσωπεύθη ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Μπρατσιώτου καὶ τοῦ γράφοντος. Δυστυχῶς διὰ τεχνικοὺς λόγους δὲν κατορθώθη ἡ παρουσία ἐν τῇ Σύσκεψει τῶν δύο ἐτέρων συμβούλων τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνικοῦ συμβουλίου τῆς ὀργανώσεως ταύτης τῶν καθηγητῶν κ. κ. Δυοβουνιώτου καὶ Μπαλάνου, ὧν ἡ ἀπουσία ὑπῆρξε λίαν αἰσθητή καὶ κατὰ τὴν Σύσκεψιν τοῦ Ἐδμβούργου (περὶ ἧς εἰς τὸ ἐπόμενον). Ἡ ἐκκλησία Ρουμανίας ἀντεπροσωπεύθη διὰ τῶν καθηγητῶν κ. κ. Ἰσπίρ καὶ Ἰοανέσκο, ἡ Σερβικὴ διὰ τοῦ Ἐπισκόπου τοῦ Νοβι-Σάντ'Ειρηναίου ἐγκαίρως ὅμως ἀναχωρήσας οἴκαδε διὰ τὴν ἐν Σερβίᾳ ἀνώμαλον ἐκκλησιαστικὴν κατάστασιν. Ἡ Ρωσικὴ διασπερὰ ἀντεπροσωπεύθη διὰ τοῦ μητροπολίτου Εὐλογίου τῶν Παρισίων καὶ τοῦ Ἐπισκόπου Σεραφεῖμ τῆς συνόδου τοῦ Κάρλοβιτς καὶ τῶν καθηγητῶν Φλορόβσκυ, Τσάντερ καὶ Ζενκόβσκυ καὶ ἡ Λετωνικὴ ἐκκλησία διὰ τοῦ Προθιερέως Jansen. Τέλος ἡ Βουλγαρικὴ διὰ τοῦ καθηγητοῦ πρωτοπρεσβυτέρου Τσαγκῶφ καὶ δι' ὀλίγας ἡμέρας τοῦ μητροπολίτου Σ'φιας κ. Στεφάνου.

Ἡ Σύσκεψις διήρκεσεν ἀπὸ τῆς 12—26ης Ἰουλίου, τὸ κύριον δὲ θέμα μετὰ τὸ ὁποῖον ἠσχολήθη ἦτο τὸ περιλάλητον ζήτημα τῶν σχέσεων ἐκκλησίας καὶ πολιτείας.

Τὸ κεντρικὸν γραφεῖον τῆς ὀργανώσεως ἐν Γενεύῃ διὰ πολλῶν αὐτοῦ συνεργατῶν καὶ ἰδίᾳ τοῦ Δρος Schönfeld εἶχε διὰ συντόνου ἐνεργείας ἐπιτύχει σπουδαίαν ἐπιστημονικὴν προπαρασκευὴν τῆς συσκέψεως, καθόσον ἀπὸ τριετίας ὀλοκλήρου εἶχον ὀργανωθῆ, τῇ παρακινήσει τοῦ κεντρικοῦ γραφείου,

πολλοί και ομάδες μελέτης του αντικειμένου, με το οποίο θα ησχολείτο ή Σύσκεψις.

Εξ όλων σχεδόν των χωρών του κόσμου διάφοροι γνωστοί ως επί το πλείστον επιστήμονες συνέγραψαν σπουδαιότητας διατριβάς και υπομνήματα, δι' ὧν ἀνεπτύσσοντο αἱ διάφοροι ἀπόψεις τοῦ ζητήματος. Αἱ διατριβαὶ αὗται ἐδημοσιεύθησαν εἴτε εἰς αὐτοτέλη τεύχη εἴτε εἰς πολυγραφημένα ἀντίτυπα καὶ διανεμήθησαν εὐρύτατα. Τὴν ὀρθόδοξον ἄποψιν ἀνέπτυξαν διὰ σειρᾶς μελετῶν οἱ ῥώσοι θεολόγοι καὶ φιλόσοφοι τῶν Παρισίων, ὁ καθηγητὴς τοῦ ἐν Σόφια πανεπιστημίου κ. Τσαγκῶφ¹ καὶ ὁ γράφων² ὡς καὶ ὁ καθηγητὴς κ. Μπρατσιώτης διὰ συντόμου υπομνήματος.

Τὸ θέμα τοῦτο πολλαχῶς ἐρευνήθην ὑπὸ τῶν διαφόρων ἐπιστημόνων, ὧν πολλοὶ διακρίνονται καὶ εἰς τὸν νομικὸν κόσμον ὡς ὁ Ἑλβετὸς καθηγητὴς Huber καὶ ὁ Ἀμερικανὸς Gardner, ἀνελύθη κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς συσκέψεως λεπτομερέστατα. Ἡ ὅλη Σύσκεψις διηρέθη εἰς τμήματα, ἐν ἑκαστῶν τῶν ὁποίων ἀνέλαβε νὰ ἐξετάσῃ τὰ ἐξῆς θέματα: 1) ἐκκλησία καὶ ἔθνος, 2) ἐκκλησία καὶ πολιτεία, 3) ἐκκλησία, ἔθνος καὶ οἰκονομικὰ προβλήματα, 4) ἐκκλησία ἔθνος καὶ ἐκπαίδευσις καὶ 5) ἐκκλησία καὶ διεθνεῖς

1. Ὁ κ. Τσαγκῶφ πλὴν τῆς μελέτης ταύτης, ἦν ἀπέστειλεν ὡς καὶ οἱ λοιποὶ πρὸ τῆς συγκλήσεως τῆς συσκέψεως, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Συνεδρίου διένειμε φροντίδι τοῦ κεντρικοῦ γραφείου δακτυλογραφημένον ὑπόμνημα, ἐν τῷ ὁποίῳ κατὰ μακρὰν παρέκβασιν καὶ ἀνευ ἀποχωρήτων λόγων ἀναπτύσσει τὴν βουλγαρικὴν ἀντίληψιν ἐπὶ τοῦ βουλγαρικοῦ σιγίσματος καὶ κεντηραΐζει τὴν τακτικὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῶν ἄλλων ἑλληνικῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἐξ ὧν ὡς ἡ μάλλον ἀμεμπτος ἐμφανίζεται φυσικῶς ἡ βουλγαρικὴ Ἐκκλησία! Ὁ κ. Τσαγκῶφ κατακρίνει ὡς ἐκφανσιν ἐθνικιστικῆς διαθέσεως τὸν ἐκ μέρους ἡμῶν τονισμὸν τοῦ ἑλληνικοῦ χαρακτήρος τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐνῶ ὡς γνωστὸν πάντες οἱ ξένοι καὶ ἰδίᾳ οἱ γερμανοὶ καὶ αὐτοὶ οἱ Ῥῶσοι ὀμιλοῦν περὶ «τῆς ἑλληνικῆς καθολικῆς ἢ ἀνατολικῆς ἐκκλησίας», Griechisch—katholische Kirche, καὶ Grekovostotschnaja Iserkov. Κατὰ πόσον δὲ ὁ χαρακτηρισμὸς οὗτος δικαιολογεῖται πλήρως ἀνευ εἰσαδήποτα σχέσεως πρὸς τὴν ἐθνικιστικὴν ἄποψιν ἴδτε τὸν ἐν Ἐδιμβούργῳ ἐκφωνηθέντα λόγον μου δημοσιευθέντα εἰς τὸ τελευταῖον τεύχος τῆς «Ἐκκλησίας» Τὸ ὑπόμνημα τοῦτο ἐχαρακτηρίσθη ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἑλληνικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τοῦ γράφοντος ὡς μέλους καὶ γεν. Γραμματέως τοῦ ἑλληνικοῦ ἐθνικοῦ Συμβουλίου τοῦ Παγκοσμίου Συνδέσμου διεθνῶς φιλίας διὰ τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τοῦ Πρακτικοῦ Χριστιανισμοῦ ὡς θίγον τὸ Οἰκ. Πατριαρχεῖον καὶ τὰς ἑλληνικὰς Ἐκκλησίας καὶ συνεπῶς ἀπαράδεκτον, ὑπὸ τὴν ιδιότητά μου δὲ ταύτην ἐν συνεννοήτῃ καὶ μετὰ τοῦ Σεβ. μητροπολίτου Θνατείρων ὑπέβαλον ἔντονον διαμαρτυρίαν, ἀποτελεσμα τῆς ὁποίας ὑπῆρξεν ἡ δῆλωσις τοῦ προέδρου τοῦ α' τμήματος, εἰς ὃ εἶχε παραπεμθῆ τὸ ὑπόμνημα τοῦ κ. Τσαγκῶφ, ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον συζητήσεως. Ὑπὸ τύπον δὲ διαμαρτυρίας ἠενήθη νὰ παραστῶ εἰς τὰς συνεδριάσεις τῆς ὀργανωτικῆς ἐπιτροπῆς μέχρι διευθετήσεως τοῦ ζητήματος.

2. Τὸ ὑπόμνημα τοῦτο εἶνε οὐσασδῶς τὸ ἐν τῷ Α' συνεδρίῳ τῆς ὀρθοδόξου θεολογίας κατὰ τὸ παραβλῆθὲν ἔτος ὑποβληθὲν περὶ σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, ὡς καὶ κατὰ τὸ πλείστον τὸ περιεχόμενον τοῦ πανηγυρικοῦ λόγου μου τοῦ ἐκφωνηθέντος ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ κατὰ τὴν ἐορτὴν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, ὅστις ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐκκλησία καὶ Πολιτεία ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου».

σχέσεις. Τὸ πλῆθος τῶν ἀντιπροσώπων ἦτο τόσον, ὥστε ἐλάχιστοι ἐξ αὐτῶν εἶχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ ὁμιλήσωσι κατὰ τὰς γενικὰς συνεδριάσεις τῆς ὀλομελείας τῆς Συσκέψεως, αἵτινες ἐλάβανον χώραν ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν τελετῶν τοῦ δημαρχείου.

Κατὰ τὴν ἐπίσημον ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συσκέψεως ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου, σπουδαίαν ἐντύπασιν ἐνεποίησεν ὁ βαθυστόχαστος καὶ μεστός πραγματικῶν ἀληθειῶν ἐναρκτήριος λόγος τοῦ σεβ. ἀρχιεπισκόπου Καντερβουρίας. Ἐν τούτῳ ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἐτόνισε τὴν σημασίαν τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων καὶ τὴν ἐπιτακτικὴν υποχρέωσιν τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν πρὸς εἰλικρινῆ αὐτῶν συνεργασίαν διὰ τὴν λύσιν τῶν ζητημάτων τούτων. Ἐξέφρασε τὴν βαθυτάτην του λύπην διὰ τὴν ἐκ τῆς συσκέψεως ἀπουσίαν τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἐπισήμου γερμανικῆς Ἐκκλησίας, ἡ μετὰ τῶν ὁποίων συνεργασία θὰ ἦτο ἀπαραίτητος πρὸς πλήρη καὶ τελείαν τῶν προβλημάτων τούτων συζήτησιν καὶ λύσιν.

Ἡ ὀργανωτικὴ ἐπιτροπὴ καθώρισεν ὀκτὼ κυρίως ὀμιλητὰς ἀντιπροσωπεύοντας τὰς διαφόρους Ἐκκλησίας. Διὰ τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν καθωρίσθη ὁ καθηγητὴς Τσαγκῶφ ὡς γενικὸς γραμματεὺς τῶν δύο ὀργανώσεων τοῦ «Παγκοσμίου Συνδέσμου πρὸς προαγωγὴν διεθνῶς φιλίας διὰ τῶν Ἐκκλησιῶν» καὶ τοῦ «Πρακτικοῦ Χριστιανισμοῦ».

Ἡ λεπτομερὴς ἐπεξεργασία τῶν θεμάτων ἐγένετο εἰς τὰ ἐπὶ μέρους τμήματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἡ συμβολὴ τῶν ὀρθοδόξων ἀντιπροσώπων δὲν ἦτο μικρά.

Τὰ τελικὰ πορίσματα τῶν συζητήσεων τῶν τμημάτων διετυπώθησαν εἰς μακρὰ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦτιον ὑπομνήματα, τὰ ὁποῖα ὑπεβλήθησαν ὑπὸ τῶν προέδρων τῶν τμημάτων εἰς τὴν ὀλομέλειαν τῆς Συσκέψεως, ὑπὸ τῆς ὁποίας μετὰ σχετικὴν συζήτησιν ἐγένοντο δεκτὰ πρὸς ἀποστολὴν αὐτῶν εἰς τὰς ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίας πρὸς γνῶσιν καὶ κατὰ τὴν κρίσιν αὐτῶν καὶ διάθεσιν σχετικὴν συμμόρφωσιν.

Εἰς τὸ Α' τμήμα, τὸ ὁποῖον ἠσχολήθη μετὰ τὸ θέμα Ἐκκλησία καὶ ἔθνος ἔλαβον μέρος ὁ σεβ. μητροπολίτης Θνατείρων κ. Γεωμανός, ὁ Ἀρχιμανδρίτης Μιχαὴλ Κωνσταντινίδης, ὅστις ἐξελέγη καὶ μέλος τῆς ὑποεπιτροπῆς ἣτις ἀνέλαβε νὰ συντάξῃ τὸ πρὸς τὴν ὀλομέλειαν ὑπόμνημα τοῦ τμήματος, καὶ ὁ καθηγητὴς κ. Μπρατσιώτης, ὅστις ἔλαβε μέρος καὶ εἰς τὴν γενομένην συζήτησιν ἐν τῷ τμήματι.

Εἰς τὸ β' τμήμα, εἰς ὃ ἔλαβον μέρος, εἰσηγήθη τὴν ἀνάγκην τοῦ περιορισμοῦ τῶν θεωρητικῶν καὶ σχολαστικῶν συζητήσεων καὶ τὴν συμφωνῶς πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς ὀργανώσεως σαφῆ, σύντομον καὶ περιεκτικὴν ἀπόφασιν τοῦ συνεδρίου, ἣτις οὕτω διατυπωμένη θὰ ἐτύγγαγε τῆς προεπούσης ὑποδοχῆς ἐκ μέρους τοῦ πολλοῦ κοινού, τὸ ὁποῖον δὲν ἐνδιαφέρεται ποσῶς διὰ τὰς θεολογικὰς θεωρίας. Καὶ ἐν τῇ ὀλομέλειᾳ δὲ τῆς συσκέψεως ἀνέπτυξα τὸ αὐτὸ πρᾶγμα

1. Τὴν θέσιν ταύτην κατέχει ἀπὸ τριετίας καὶ πλέον, ἀφ' ἧς ὁ γράφων παρητήθη τῆς θέσεως ταύτης διὰ τὴν παρ' ἡμῶν δεικνυομένην ἀδιαφορίαν διὰ τὰς σπουδαίας ταύτας διεθνεῖς ὀργανώσεις.

τονίσας ἐν τῇ περὶ ἔθνους καὶ ἐκκλησίας συζητήσει ὅτι σπουδαία μὲν ἀφ' ἑνὸς πρέπει νὰ εἶναι ἡ περὶ τῶν ἐθνικῶν μειονοτήτων φροντίς, ἀλλ' ὅτι ἀφ' ἑτέρου μεγίστη πρέπει νὰ δίδεται προσοχὴ ὅπως μὴ γίνονται αὐταῖα ὄργανα προπαγανδισμοῦ τῆς ἰδίας ἐθνότητος ἐπὶ βλάβῃ τοῦ ἔθνους, εἰς ὃ διαβιοῦσιν. Ἡ ὑπόδειξις αὕτη ἐγένετο δεκτὴ καὶ ὑπὸ τῆς ὀλομελείας τῆς Συσκέψεως, καταλλήλως τονισθεῖσα ἐν τῷ τελικῷ διαγγέλματι.

Ἐν τῷ γ' τμήματι ἔλαβε μέρος εἰς τὴν συζήτησιν ὁ σεβ. μητροπολίτης Ναυβίας.

Ὁ ἀγγλικὸς ἰδιὸς ἀλλὰ καὶ ὁ παγκόσμιος τύπος παρεκλήθησαν μετ' ἐξαιρετικῆς ἐνδιαφέροντος τὰς ἐργασίας τῆς Συσκέψεως καὶ διὰ τῶν καθημερινῶν ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν παρεῖχον ἀκριβεῖς πληροφορίας περὶ τῶν ἐργασιῶν τῆς Συσκέψεως καὶ τῶν ἐκφαινόμενων ἐν αὐτῇ πνευματικῶν καὶ κοινωνικῶν κατευθύνσεων. Τελικῶς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὑπομνημάτων τούτων ἐπιτροπὴ ἀποτελουμένη ἐκ τῶν προεδρείων τῶν τμημάτων συνέταξε τὸ πρὸς τὸ Κοινὸν διάγγελμα τῆς συσκέψεως, τὸ ὁποῖον, γεινόμενον κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίαν μετ' ἐνθουσιασμοῦ δεκτόν, διεβ βράσθη ὑποδιοτυχεῖς εἰς τὸν παγκόσμιον τύπον.

Τὰ κυριώτερον σημεῖα τοῦ διαγγέλματος εἶνε ἐν συντομίᾳ τὰ ἑξῆς:

α. Ὁμολογεῖται πανηγυρικῶς ἡ πίστις τῆς Συσκέψεως εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ καθορίζεται σαφῶς τὸ ἔργον καὶ ἡ ἀποστολὴ τῆς Ἐκκλησίας Του ἐν τῷ κόσμῳ, συμφώνως πρὸς τὴν διδασκαλίαν Του.

β. Ἐνῶ ἐξαιρῶνται τὰ ἀγαθὰ τῶν εὐγενῶν ἰδιότητων τῶν ἐπὶ μέρους φυλῶν καὶ ἐθνῶν, καταδικάζεται ἀπεριφράστως ὁ τυφλὸς φυλετισμὸς καὶ ἐθνικισμὸς, ἐφ' ὅσον οὕτοι ἀποβαίνουσιν βάσεις ὑπεροψίας καὶ καταδυναστεύσεως ἄλλων φυλῶν καὶ λαῶν.

γ. Ἀποκρούονται καὶ καταδικάζονται αἱ ἀρχαὶ καὶ αἱ ὑπερβουλὴ τῆς κεφαλαιοκρατίας καὶ τοῦ Κομμουνισμοῦ καὶ ἐξάρεται ἡ σημασία τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης διὰ τὰς μετὰ τῶν συνανθρώπων σχέσεις καὶ ἡ μόνον ἐπ' αὐτῆς βασιζομένη οἰκονομία τῶν ἀγαθῶν καὶ τοῦ πλοῦτου.

δ. Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάμης, καταδικάζεται ἀπολύτως ἰδιὸς ὁ κατακτητικὸς πόλεμος καὶ ἐξαίρεται ἡ ἀνάγκη τῆς εἰρηνικῆς συνεννόησεως τῶν λαῶν διὰ τῆς ἐπικρατήσεως τῆς δικαιοσύνης.

ε. Ἀναγνωρίζομένης τῆς θείας συστάσεως καὶ ὑποστάσεως τῆς πολιτείας καὶ τοῦ κράτους ὡς ὄργανου ἐπιβολῆς τῆς θείας ἐν τῷ κόσμῳ τάξεως, ἀποκρούεται ἡ ἐπέμβασις τοῦ κράτους εἰς ζητήματα ἀναφερόμενα εἰς τὰ κυρίως θρησκευτικὰ καθήκοντα τῆς ἐκκλησίας, ὅπως τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου, ἡ διὰδοξις τοῦ εὐαγγελίου, ἡ θεραπεία τῶν θρησκευτικῶν καὶ κοινωνικῶν ἀναγκῶν τῶν μελῶν τῆς ἐκκλησίας, κλπ., ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶνε ἀπαράδεκτος οἷος-δήποτε κρατικὸς περιορισμὸς, διότι εἰς ταῦτα «πειθαρχεῖν δεῖ τῷ Θεῷ μᾶλλον ἢ τοῖς ἀνθρώποις».

ς. Τονίζεται ἡ ἀνάγκη τῆς ἠθικῆς καὶ θρησκευτικῆς διαπαιδαγωγήσεως τῆς νεολαίας πρὸς ἀποτροπὴν τῶν απαιτητῶν κινδύνων, εἰς οὓς παρασύρεται αὕτη ὑπὸ καινοφανῶν νεοτεριστικῶν, ἕλιστικῶν κατὰ τὸ πλεῖστον περιεχομένου, κοσμοθεωριῶν.

ζ. Ἐκφράζεται ἡ λύπη τῆς Συσκέψεως διὰ τὴν ἀπουσίαν τῆς Παπικῆς καὶ γερμανικῆς ἐκκλησίας. ἡ. Συνιστᾶται ἡ στενὴ συνεργασία τῶν δύο ὀργανώσεων, «τοῦ Πρακτικοῦ Χριστιανισμοῦ» καὶ «τῆς Πίστεως καὶ Διοικήσεως» καὶ

θ. διαδηλοῦται ἡ εἰς τὸν Ἰ. Χριστὸν πίστις, ἣτις ὁμολογεῖται ὡς ἡ μόνη δύναμις, ἣτις ἐμπροσθεν δεικνυομένη δύναται νὰ νικήσῃ τὸν κόσμον καὶ νὰ ἐξουδετερώσῃ τὴν κοσμικὴν ἀντίληψιν.

Ἡ ὅλη ὀργάνωσις τῆς Συσκέψεως καὶ ἡ δι' αὐτῆς γεννημένη ἔρευνα καὶ ἐξονόχισις τῶν ζητημάτων ἐθεωρήθη γενικῶς ὡς σημειώσασα σπανίαν εἰς τοιαύτας περιπτώσεις ἐπιτυχίαν, εἰ καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν μετεχόντων εἰς τὴν Σύσκεψιν καὶ ἐκτὸς αὐτῆς ἐξαορακτικῶς ὡς λίαν θεωρητικὴν καὶ ἀόριστον τὴν ἀνάπτυξιν, ἣς ἔτυχον ἐν τῇ Συσκέψει τὰ πρὸς ἔρευναν ζητήματα.

Βεβαίως ζήτημα εἶνε κατὰ πόσον ἡ Ὁξφόρδη ἠκολούθησεν ἐν πᾶσι τὰς ἀρχικὰς γραμμάς τῆς Στοκχόλμης καὶ ἐν πολλοῖς διὰ τοῦς εἰδόμενος εἶνε φανερὰ ἡ ἐκ τούτων ἀπόκλισις. Ἄλλ' ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶνε ἀμφισβητούμενον ἂν ἡ ἀπόκλισις αὕτη ἐγένετο ἐπὶ ζητήματι τῶν ὀρισμένων ἐκείνων ἀρχῶν, βεβαία καὶ ἐκτὸς πάσης ἀμφισβήτησεως εἶνε ἡ πανηγυρικὴ ἐπιτυχία τῆς Συσκέψεως, τοῦλάχιστον ὡς πρὸς τὰ ἑξῆς σημεία:

α.) Ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὅλης κοσμικῆς ἀντιθέου καὶ ἀντιχριστοῦ ἀτμοσφαιρας, εἰς ἣν ζῶμεν σήμερον, ἡ Σύσκεψις τῆς Ὁξφόρδης ὑπῆρξε μοναδικὴ διαδήλωσις ὑπὲρ τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν καὶ ὑπερόχος τονισμὸς τῆς θελήσεως τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου πρὸς ἑθιμίαν τῆς ζωῆς συμφώνως πρὸς τὰς αἰωνίους καὶ ἀμεταβλήτους ἀρχὰς τοῦ Εὐαγγελίου.

β.) Συνεζητήθησαν καὶ ἐξητάσθησαν σπουδαία ζητήματα ἐκ μέρους σοφῶν ἀνδρῶν ὀλοκλήρου τῆς οἰκουμένης, ἡ ἐπὶ τῶν ὁποίων συζήτησις μετὰ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς δὲν εἶνε δυνατὸν ἢ νὰ σημειώσῃ ἐν τῷ μέλλοντι, ἔστω καὶ τῷ ἀπωτέρῳ, σοβαρὰν ἐπίδρασιν καὶ ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς καθόλου σκέψεως, ἣτις διέπει τὰ τοῦ κόσμου καὶ ἰκανὴν συνεπῶς μεταβολὴν ὡς πρὸς τὴν κατευθύνσιν τῆς ἰδεολογίας, ἡ ὑποία πρέπει νὰ ἑθιμίξῃ τὰς κοινωνικὰς σχέσεις ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ καὶ

γ.) Διεπιστώθη καὶ διεδηλώθη ὅτι εἴπερ ποτε καὶ ἄλλοτε ὑπάρχει ἀνάγκη ἀπαραίτητος καὶ ἐπιτακτικῆς συνεργασίας πιστῶν τῶν χριστιανικῶν δυνάμεων πρὸς ἀποτελεσματικὴν ἀντιμετώπισιν ἐν τῷ κόσμῳ τῶν ἀντιχριστῶν καὶ ἀντιθέων δυνάμεων, αἵτινες συστηματικῶς καὶ ἠνωμένοι ἀγωνίζονται πρὸς ἐκρίψωσιν καὶ ἀπονέκρωσιν τῶν ἀρχῶν τοῦ εὐαγγελίου καὶ τῆς χριστιανικῆς ἰδεολογίας καὶ πρὸς πλήρη ἀνατροπὴν τῆς κρατουσῆς ἀνωτέρας ἠθικῆς ἐν τῇ κοινότητι τάξεως.

Δὲν εἶνε δὲ ὑπερβολὴ νὰ τονισθῇ ἐκ τῆς ἐπόψεως ταύτης, ὅτι ὁ ὡς πρὸς τὰ σημεῖα ταῦτα καὶ ἰδιὸς τὸ τε-

λευταίον τυφλώττων και εξ ιερᾶς δῆθεν συντηρηκότητος (λέγε ἀμαθείας ἢ φανατισμοῦ) ἐπιμένων εἰς τὴν διατήρησιν τῆς διαιρέσεως τῶν χριστιανικῶν δυνάμεων, ἐκουσίως ἢ ἀκουσίως συνεργεῖ και συνεργάζεται μετὰ τῶν σκοτεινῶν σατανικῶν δυνάμεων, αἱ ὁποῖαι ἀπεργάζονται τὴν ματαίωσιν τῆς ἐπικρατήσεως ἐπὶ τῆς γῆς τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Περιττὸν νὰ εἶπω ὅτι ἴσων αἱ δυνάμεις αὗται ὄσον και οἱ ἄισοι ἢ ἔμμεσοι συνεργοὶ αὐτῶν εἰς μάτην ἐργάζονται, καθ' ὅσον κατὰ τὸ ἀψευδές τοῦ Κυρίου σλόμα θὰ πραγματοποιηθῆ ποτε—ἀνεξαργήτως—τῶν ἐκείστοτε παρεμβαλλομένων δυσχερειῶν—ἢ θεία Του πρόορητις περὶ τῆς μᾶς ποίμνης ὑπὸ ἕνα ποιμένα, νικώσης οὕτω τὸν κόσμον τῆς μοναδικῆς δυνάμεως, ἣτις δὲν εἶναι ἄλλη ἢ ἡ εἰς Αὐτὸν Πίστις.

ΑΜΙΑΚΑΣ Σ. ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Τὸ ἔργον τῆς Ἱεραρχίας.

Εἰς δηλώσεις αὐτοῦ πρὸς τὸν τύπον ἐπὶ τῇ λήξει τῶν συνεδριῶν τῆς Ἱεραρχίας τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας ὁ Μακαριώτατος Πρόεδρος αὐτῆς ἐχαρακτήρισε τὴν τελευταίαν αὐτῆς συνεδρίαν ὡς «μυσταγωγίαν, καθ' ἣν γέροντες και νέοι Ἱεράρχαι, μέχρι δακρύων συγκινημένοι, ἐδοξολόγησαν και ἠδωχρίστησαν τὸν Θεόν» ἐπὶ τῇ συντελέσει τοῦ ἔργου δι' ὃ συνεκλήθη. Τὸ ἔργον δὲ τοῦτο ὑπῆρξε σπουδαιότατον, διότι ἀφεῶρα εἰς ζητήματα ἐκκλησιαστικά και κοινωνικά μεγάλης σοβαρότητος και ἐπικαιρότητος, ὅποια τὰ ἀναφερόμενα ἐν τῷ κυρίῳ ἄρθρῳ τοῦ παρόντος φύλλου. Διὰ τοῦτο δικαίως σύμψας ὁ τύπος ἐξῆρε τὴν σοβαρότητα τῶν πεπραγμένων τῆς Ἱεραρχίας κατὰ τὴν σύνοδον αὐτῆς ταύτην, γενικῆ δ' ἐξέφρασθη εὐχὴ ὅπως εὐδοιωθῆ τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ εὐσεβοῦς αὐτῆς ποιμνίου.

Δὲν εἶνε ἀνάγκη.

Τὸ «Γραφεῖον τῶν Ἀνατολικῶν εἰδήσεων» μεταδίδει ἐκ Μόσχας εἰδήσιν, καθ' ἣν ὁ Στάλιν συγγράφει τεῦχος ὑπὸ τὸν τίτλον «Σταλινισμὸς μὲ ἐπὶ πλέον ἀθεϊσμὸν σημαίνει παγκόσμιον ἐπανάστασιν». Τὸ βιβλίον θὰ ἐκδοθῆ τῷ 1938 εἰς 11 γλώσσας και 15 ἑκατομ. ἀντιτύπων, δι' αὐτοῦ δὲ θὰ ἀποδεικνύεται ὅτι πᾶσα θρησκεία εἶνε κληρονομικὸς ἐχθρὸς τοῦ κομμουνισμοῦ και ὅτι οὐδεὶς συμβιβασμὸς δύναται νὰ ἐπέλθῃ μετὰ τὸν σοβιετικὸν κράτους και τῶν θρησκευτικῶν κοινοτήτων. Ἄλλ' εἶνε ἀνάγκη νὰ καταβληθῆ «συγγραφικὸς» κόπος πρὸς ἀπόδειξιν πράγματος ἴσων αὐτοφανοῦς ;

† Sir Anton Bertram

Ἐκ Λονδίνου ἠγγέλθη ὁ θάνατος τοῦ Ἀντωνίου Bertram, διαπρεποῦς νομομαθοῦς, ὅστις, γεννηθεὶς τῷ 1869 ἐκ λευτικῆς Ἀγγλικῆς οἰκογενείας, ἔτυχε λαμπρᾶς φιλολογικῆς και νομικῆς ἐκπαιδεύσεως, διηύθυνε διαφόρους Σχολὰς και κατέλαβεν ὑψηλὰ ἀξιώματα ἐν ταῖς Βρετανικαῖς ἀποικίαις. Ἐχρημάτισε δὲ και ἐν Κύπρῳ δικαστής, ἐκμαθὼν ἐκεῖ

τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Τῷ 1911 μετετέθη ὡς δικαστής εἰς τὴν Κεϋλάνην, ὑπὸ τὴν ἰδιότητα δὲ ταύτην τῷ 1921 ἐκλήθη ὑπὸ τῆς Ἀγγλικῆς Ἀρμοστικῆς τῆς Παλαιστίνης ὡς Πρόεδρος Ἐπιτροπῆς πρὸς μελέτην τῶν ζητημάτων τοῦ Ὀρθοδόξου Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων. Μετὰ τετραετίαν προήδρευσε δευτέρας Ἐπιτροπῆς διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν, ὑπέβαλε δὲ και σχετικὴν Ἐκθεσιν. Δυστυχῶς δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐξετάσῃ ἀντικειμενικῶς και ἀμερολήπτως τὰ ζητήματα τοῦ Πατριαρχείου και τῆς ἐν αὐτῷ Ἀγιοταφικῆς Ἐδελφότητος, κατέληξε δὲ εἰς ἐσφαλμένα συμπέρασμα και διετύπωσε ἀσυστάτους θεωρίας. Πρὸ μικροῦ τὸ Ὀρθόδοξον Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων ἐδημοσίευσεν ἑλληνιστὶ και ἀγγλιστὶ «ἀναίρεσιν τῶν κατὰ τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων θεωριῶν τοῦ Sir Anton Bertram» (1937), διὰ τῆς ὁποίας ἀνατρέπονται αἱ θεωρίαι αὗται διὰ τῶν ἀνατιρορήτων ἱστορικῶν γεγονότων και μαρτυριῶν.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν πρὸ μεσημβρίας τοῦ παρελθόντος Σαββάτου συνεδρίαν συναπλήρωσε τὸν καταρτισμὸν τοῦ Καταλόγου τῶν ἐκλεξιμῶν. Συνεχισθείσης δὲ τῆς συνεδρίας μετὰ μεσημβρίαν ἐξητάσθη λεπτομερῶς τὸ ζήτημα τοῦ ἡμερολογίου. Ἐξετέθησαν ὑπὸ τῶν Σεβ. Ἱεραρχῶν θλιβερά γεγονότα, ὀφειλόμενα εἰς τοὺς ἐκμεταλλευτὰς τῆς εὐσεβείας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ και ἰδίως εἰς τὸν Ματθαῖον Κορναθάκην και Γερμανὸν Βαρικόπουλον και τοὺς φηγάδας τοῦ Ἁγίου Ὄρους «ζηλωτὰς» αὐτοκαλουμένους μοναχοῦς, ὧν τινες περιτρέχουσι και τὰς Ἐπαρχίας τῆς Β. Ἑλλάδος πρὸς σκανδαλισμὸν τοῦ λαοῦ. Μετὰ τὴν ἐπακολουθήσαν μακρὰν συζήτησιν ἀποφασίσθη ὅπως ἀνατεθῆ εἰς τὴν διαρκῆ Ἱεράν Σύνοδον ἕνα ἐκ συννενοήσεως μετὰ τῆς Κυβερνήσεως ἐπιδιώξῃ ἱκανοποιητικὴν λύσιν τοῦ ζητήματος, ἐξαντλοῦσα πᾶσαν ἐπιείκειαν πρὸς τοὺς κληρικούς και δαικνύουσα στεργῆν και συμπάθειαν πρὸς τοὺς ἐκ τῶν λαϊκῶν καλῆ τῇ πίστει ἐμμένοντας εἰς τὰς παλαιὰς ἡμερομηνίας, ἀν' παραστῆ δὲ ἀνάγκη καλέσῃ αὐθις τὴν Ἱεραρχίαν πρὸς κατακύρωσιν τῆς εὐταίας λύσεως τοῦ ζητήματος.

Τέλος ὑπεβλήθη ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς Ἱεραρχίας σχέδιον τῆς πρὸς τοῦτο καταρτισθείσης Ἐπιτροπῆς περὶ τῶν σχέσεων τῶν δύο Συνόδων, τῆς Ἱεραρχίας και τῆς Διαρκούς, ὅπερ παρεμπέφθη εἰς τὴν Διαρκῆ Σύνοδον μετὰ τῶν ἄλλων ζητημάτων ὅσα αὕτη δὲν ἐφόφθασε νὰ ἐξετάσῃ.

Μετὰ τὴν λήξιν τῆς συνεδρίας ὁ Μακ. Πρόεδρος συναχάρη τοὺς Ἱεράρχας ἐπὶ τῇ λήξει τῶν ἐργασιῶν τῆς συνελεύσεως; τῆς Ἱεραρχίας, οἱ δὲ Ἱεράρχαι ἐξέφρασαν τὰς θερμὰς τῶν εὐχαριστίας πρὸς τὸν Μακαριώτατον Πρόεδρον και συνεχάρησαν αὐτὸν διὰ τὴν καλὴν διεξαγωγὴν τῶν συνεδριῶν τῆς Ἱεραρχίας και διὰ τὸ συντελεσθῆν ὑπ' αὐτῆς σπουδαιότατον ἔργον. Βαθύτατα δὲ και μέχρι δακρύων συγκινημένοι, ὅ,τε Πρόεδρος και τὰ μέλη τῆς Ἱεραρχίας ἀνέπεμψαν δοξολογίαν και εὐχαριστήριον δέησιν πρὸς τὸν Κύριον ἐπὶ τῇ λήξει τῶν ἐργασιῶν τῆς συνελεύσεως τῆς Ἱεραρχίας.

—Εἰς τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Θρησκευμάτων και Ἐθνικῆς Παιδείας μεταβάντα εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν τὴν παρελθούσαν Δευτέραν ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἐξέθηκε τὸ ἔργον τῆς Ἱεραρχίας και ἐξέφρασε τὰς εὐχαριστίας αὐτῆς πρὸς τὸν Ὑπουργὸν και τὴν Κυβέρνησιν διὰ τὰ ὑπὲρ τοῦ τοῦ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου ληφθέντα μέτρα.

—Ἡ Ἱερά Σύνοδος συναλθούσα εἰς τὰς δύο τακτικὰς συνεδρίας κατὰ τὴν λήξαν ἐβδομάδα ἐξήτασε διάφορα ὑπηρεσιακὰ ζητήματα.

—Χθὲς μ. μ. συνήλθεν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μακ.

Ἀρχιεπισκόπου, ἐν τοῖς Γραφείοις, τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τὸ Δ. Συμβούλιον τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, συνεσκέφθη ἐπὶ τῶν ζητημάτων αὐτῆς· καὶ ἔλαβε σχετικὰ ἀποφάσεις.

— Εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ ἀρθροῦ 3 τοῦ περὶ τῆς Ριζοσπαστικῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἀναγκαστικοῦ νόμου 887 1937 ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ συνήλθε χθὲς ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μακαριώτατου Ἀρχιεπισκόπου τὸ Ἀνώτατον Συμβούλιον Ἐκπαιδείσεως, οὗτινος ἐν τῇ περιπτώσει αὐτῆ μετέσχον πλὴν τοῦ Μακαρ. Ἀρχιεπισκόπου, ὁ Διευθυντὴς τῆς Ριζοσπαστικῆς Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Γρηγόριος Παπαμιχαήλ, ὁ Σεβ. Πρόεδρος τοῦ Δ. Συμβουλίου τῆς Σχολῆς Μητροπολιτικῆς Ἰωννίνων Σπυρίδων μετὰ τοῦ μέλους τοῦ αὐτοῦ Συμβουλίου κ. Γάργαρη καὶ ὁ παρὰ τῇ κεντρικῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ Ὑπουργείου Θερησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας διευθυντῆς τῆς Διευθύνσεως Θερησκευμάτων κ. Α. Φιλιππίδης, ἵνα συζητήσῃ περὶ τοῦ Προγράμματος τοῦ νέου τύπου τῆς Ριζοσπαστικῆς ἀνταλλαγῆς γνωμῶν ἀνετέθη ἐπὶ τῇ βᾶσει τῶν διαμειφθέντων εἰς ὑποπειροσπὴν ἀποτελουμένην ἐκ τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Σχολῆς, τοῦ κ. Σπ. Καλλιάρφα, τοῦ κ. Καραχρήστου καὶ τοῦ κ. Α. Φιλιππίδου ἡ σύνταξις τοῦ Προγράμματος, ὅπερ εἶτα θὰ ὑποβληθῇ εἰς τὴν ὁλομέλειαν τῆς Ἐπιτροπῆς· πρὸς ὁριστικὴν ἔγκρισιν.

— Μετὰ τὴν ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ Λευκῶνος Λέσβου εἰς διάκονον χειροτονίαν τοῦ Γραμματέως τῆς Μητροπόλεως Μυτιλήνης Ἰακώβου Κλεμμερόπου ὑπὸ τοῦ ἐκεῖ παρεπιδημοῦντος λεσβίου Μητροπολίτου Αὐστραλίας καὶ ἀδελφοῦ τῆς μονῆς Τιμοθέου, τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἐγένετο ἡ εἰς προσβύτερον χειροτονία αὐτοῦ καὶ ἡ εἰς Πρωτοσύγκελλον τῆς αὐτῆς Μητροπόλεως χειροθεσία ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μυτιλήνης Ἡ. Α. Σ. περιστοιχούμενος ὑπὸ δωδεκάδος ἀρχιμανδριτῶν καὶ ἱερέων καὶ τεσσάρων διακόνων ἐτέλεσε τὴν θείαν λειτουργίαν Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου, ἣν παρεκολούθησαν οἱ ἐπίσημοι τῆς πόλεως, οἱ ἀρχιερατικοὶ Ἐπίτροποι τῶν περιφερειῶν Μυτιλήνης, οἱ ἡγούμενοι τῶν μονῶν, ἀντιπροσωπεῖαι κοινότητων, καὶ ἄπειρον πλήθος συρρεθῶσαν ἐκ πάντων τῶν σημείων τῆς Λέσβου, ἵνα συμπροσευχηθῇ ὑπὲρ τοῦ νέου κληρικοῦ τῆς Μητροπόλεως, ὅστις διὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς, τῆς συγγραφικῆς καὶ τῆς ἄλλης δραστηριότητος καὶ τῆς πανθομολογουμένης ἀρετῆς του ἀπέβη δημοφιλέστατος. Ἡ Α. Σ. ὁ Μητροπολίτης Ἰακώβος καὶ ὁ νέος Πρωτοσύγκελλος αὐτοῦ Ἰακώβος μετὰ τὸ πέρας τῆς θείας ἱερωργίας ἐδέχθησαν ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῆς Μητροπόλεως τὰ συγχαρητήρια τοῦ ἐκκλησιασματος, πλείστα δ' ὄντα εὐχατήρια καὶ συγχαρητήρια τηλεγραφήματα καὶ γράμματα ἐλήφθησαν εἰς τὴν ἱερὰν Μητρόπολιν πολλαχόθεν. Πρὸς τὸν Πρωτοσύγκελλον Ἰακώβον ἐπὶ τῇ χειροτονίᾳ αὐτοῦ ἐδωρήθησαν ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἰακώβου πολὺναιμος σταυρὸς, ὑπὸ τοῦ Κλήρου τῆς Μητροπόλεως Μυτιλήνης βαρύτεμον ἐπιτραχήλιον, ὑπὸ τῆς ἐπιτροπείας τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ ὠραία ἐπιμάνικα καὶ ὑπὸ τοῦ ἐπιτήδεως ἐξ Ἀθηνῶν παρσιασάντος παλαιοῦ αὐτοῦ συμφωτητοῦ ἡγουμένου τῆς μονῆς Πεντέλης Ἀρχιμ. Χρυσοστόμου Δασκαλάκη ὠραίως ἐγ' ὄλπιος σταυρὸς. Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος συγχαρεὶς τὸν νεοχειροτόνητον ἠχήθη ὅπως καταλάβῃ ἐξέχουσαν θέσιν ἐν τῇ συγχρόνῳ ἱστορίᾳ τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἄλλως τε τοῦτο ὑπόσχονται αἱ γνώσεις, ἡ ἱκανότης καὶ ἡ δραστηριότης του, στεφανούμεναι ὑπὸ τῆς πίστεως καὶ τῶν ἀρετῶν του.

— Τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν ἐν τῷ Κατηχητικῷ Σχολεῖῳ Ἀγίου Αναργύρου (Ἀττικῆς) ὅπερ τελεῖ ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν καὶ προστασίαν τοῦ Μακαρ. Ἀρχιεπισκόπου ἐγένετο συνάθροισις ἐργατῶν καὶ ἐργατιδῶν καὶ πλείστου ἄλλου κόσμου, ὅπου ὁ Ἐργάτης—Κατηχητῆς κ. Π. Μενωλέσης μετὰ τὸ σύνθηδες διδάγμα εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ Σχολείου ὁμίλησε παρουσία καὶ τοῦ Τμηματάρχου τῆς Διαιτησίας τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας κ. Ν. Κωνσταντινίδου με θέμα: «Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὡς Διαιτητής».

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΩΝ)ΠΟΛΕΩΣ

Ὁ «Ὁρθόδοξος Παρατηρητής» τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς ἀναγράφει διηγήσατο ἤδη λειτουργο-

γῶσα ἐν Πάμφροισι Σέντρο, Κοιν. ἡ νεοσύστατος προπαρασκευαστικὴ Σχολὴ Διδασκάλων καὶ Ἱερέων, εἰς τὴν ὁποίαν ἐνεγράφησαν 15 μαθηταὶ ἐκ τῶν ὑπερκοσμιπέν:ε ὑποβαλόντων αἰτήσεις, ἀφοῦ πρότερον μετέλαβον τῶν Ἀρχόντων Μυστηρίων. Ἡ σχολὴ οὕτως καταρτίζουσα ἐπὶ διετίας τοὺς μαθητὰς τῆς καὶ ἀποστέλλουσα αὐτοὺς ἔπειτα πρὸς συμπλήρωσιν τῶν σπουδῶν των ἐπὶ τετραετίαν εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἢ τὴν τῆς Χάλκης, θὰ παραβίδη κατόπιν αὐτοὺς εἰς τὸν ἑλληνισμὸν τῆς Ἀμερικῆς ὡς διδασκάλους, ὄργανωτάς, κατηχητὰς, ἱεροποστολοὺς καὶ ἱερεῖς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Ἐκ Σόφιας ἠγγέλθη ἡ ἐν βίθῃ γῆρα τελευτῆ τοῦ ἑλληνογενοῦς Μητροπολίτου Βάρνης καὶ Περσεπόλεως Σαμῶν, τοῦ ὁποίου τὰς πολλὰς ἀρετὰς καὶ τὰ συγγραφικὰ ἔργα ἐξείρισεν ὁ τα ἐκκλησιαστικὸς καὶ ὁ πολιτικὸς βουλγαρικὸς τύπος.

— Δίαν προσεχῶς θὰ πληρωθῇ ἡ ἐπὶ δεκαπενταετίαν παρεμείνασα κενὴ μητροπολιτικὴ Διοκονία, ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ τελευταίου βουλγαροῦ Ἐξάρχου Ἰωσήφ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΒΥΣΣΙΝΙΑΣ

Διὰ διατάγματος τῆς κυβερνήσεως τῆς Ἀβυσσινίας εἰς τὸν ἀβυσσινικὸν κλήρον ἀπηγορεύθη νὰ ἐνεργῇ παρὰ τῶν ἐναρτίων εἰσφορὰς πρὸς συντήρησιν του διότι ἐφεξῆς τὴν μισθοδοσίαν αὐτοῦ θὰ ἀναλάβῃ αὐτὸ τὸ κράτος.

ΔΗΛΩΣΙΣ

Φέρεται εἰς γνώσιν τῶν Σεβ. Ἱεραρχῶν καὶ τῶν λοιπῶν Συνδρομητῶν τῆ: «Θεολογίας» ὅτι ὁ Πασχάλης Μιχαηλίδης δὲν δικαιούται νὰ εἰσπράττῃ συνδρομὰς αὐτῆς, διότι ἀπὸ διετίας ἔπαυσε ν' ἀνήκῃ εἰς τὴν ὁπηρεσίαν τῆς «Θεολογίας»

(Ἐκ τῆς Διαχειρίσεως τῆς «Θεολογίας»)

— Π Α Ρ Α Ο Υ Τ Η Μ Α —

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

Ἱ. Μητρόπολις Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας

Καλοῦμαι τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 83 τοῦ κωδικοποιηθέντος ἐναρκατοῦ νόμου 5439 ὀριζόμενα προσόντα ὅπως ἐντὸς εἰκοσίων (20) ἡμερῶν ὑποβάλλωσι τῇ καθ' ἡμᾶς ἱερᾷ Μητρόπολει τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 83 τοῦ ἀνωτέρω νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικὰ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυσιν ὑποψηφίων ἱερέων τῆς χηρευάσης ἐνορίας «ἁγίου Νικολάου» Σιδηροκάστρου, τῆς ἐπαρχίας Τριφυλίας. Ἐν Κυπαρισσίᾳ τῇ 31 Ὀκτωβρίου 1937. † Ὁ Τριφυλίης καὶ Ὀλυμπίης Ἀνδρέας.

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ	
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	
Διὰ τοὺς ἱερούς ναοὺς καὶ τὰς ἱεράς μονὰς	Λογ. 100
Διὰ τοὺς λαϊκοὺς	» 60
Διὰ τοὺς κληρικοὺς καὶ ἱεροσπουδαστὰς	» 30
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	σελλίν. 10
	δολλάρ. 3

ἘΚΚΛΗΣΙΑ,

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Διευθύνουσα Ἐπιτροπεία:

- † Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΗΣΟΣΤΟΜΟΣ
- † Ὁ Ἐξέσεως ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ
- † Ὁ Ἐζάνθης ΙΩΑΝΝΕΜ

Υπεύθυνος, Π. Σ. Μενωλέσης